וקסבר *אביי ידו כידה [א] א"ל רבא אי דנפלי לה כשהיא תחתיו דבעל דכ"ע לא פליגי דידו עדיפא מידה אלא אידי ואידי דנפלו לה כשהיא שומרת יבם רישא דלא עבד בה מאמר *סיפא דעבד בה מאמר וקסבר רבא מאמר לב"ש עושה ודאי ארוסה וספק נשואה ודאי ארוסה לדחות בצרה וספק נשואה לחלוק בנכסים, איתמר משמיה דרבי אלעזר כוותיה דרבא ואיתמר משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא כוותיה דאביי ומי אמר רבי אלעזר הכי והא אמר רבי אלעזר *מאמר לב"ש אינה קונה אלא לדחות בצרה בלבד איפוך ואי בעית אימא לעולם לא תיפוך אמר לך רבי אלעזר כי אמרי אנא דלא סגי לה בגט אלא דבעי נמי חליצה לחלוק בנכסים דלא קני מי אמרי אמר רב פפא דיוקא דמתניתין כוותיה דאביי ואע"ג דקשיא מתה דקתני נכסים הנכנסים ויוצאים עמה מאי נכנסין ומאי יוצאין לאו נכנסין לרשות הבעל ויוצאים מרשות הבעל לרשות האב ואע"ג דקשיא מתה אדמפלגי בגופה ולאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות ותו לא מידי: כנסה הרי היא כו': למאי הלכתא א"ר יוסי בר חנינא *לומר שמגרשה בגט ומחזירה מגרשה בגט פשיטא סד"א הואיל וכתיב °ולקחה לו לאשה ויבמה אמר רחמנא ועדיין יבומי הראשון עליה בחליצה אין בגט לא קמ"ל מחזירה פשיטא סד"א מצוה דרמיא רחמנא עליה *עבדה השתא תיהום עליה באיסור אשת אח קמ"ל ואימא הכי נמי אמר קרא ולקחה לו לאשה כיון שלקחה הרי היא כאשתו לכל דבר: ובלבד שתהא כתובתה כו': מ"ט *אשה הקנו לו מן השמים ואי לית לה מן הראשון תקינו לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה:

מתני' *מצוה בגדול לייבם, לא רצה מהלכין על כל האחין, לא רצו חוזרין אצל גדול ואומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם, תלה בקטן עד שיגדיל (א) ובגדול עד שיבא ממדינת הים או חרש או שוטה, אין שומעין לו אלא אומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם: גמ' איתמר ביאת קטן וחליצת גדול פליגי בה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר ביאת קטן עדיפא וחד אמר חליצת גדול עדיפא מאן דאמר ביאת קטן עדיפא דהא מצוה בייבום ומאן דאמר חליצת גדול עדיפא במקום גדול ביאת קטן לאו כלום היא תנן לא רצה מהלכין על כל האחין מאי לאו לא רצה לייבם אלא לחלוץ וקתני מהלכין אצל האחין שמע מינה ביאת קטן עדיפא לא, לא רצה לחלוץ ולא לייבם דכוותה גבי האחין לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם אמאי חוזרים אצל הגדול למיכפייה, לכפייה לדידהו כיון דמצוה עליה דידיה רמיא, לדידיה כייפינן, תנן תלה בקטן עד שיגדיל אין שומעין לו ואי ביאת קטן עדיפא אמאי אין שומעין לו נינטר דלמא גדיל ומייבם, וליטעמיך ובגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו אמאי, נינטר דלמא אתי *והליץ - אלא כל *) שהוי מצוה לא משהינן, אית

*) [לקמן מז:]

רש"י

וקסבר אביי ידו כידה · מדלוקי פלוגתייהו בנפלו לה (ב) תחתיו ואפי' הכי לבית האב נכסים בחזקתן, קסבר אביי נשואה ידו כידה ולא יותר הלכך כשמת ואין ליבם בה אלא זיקה ידו גריעא מידה ונכסים בחזקתה דבית שמאי פליגי ואמרי נשואה ידו עדיפא מידה וכשמת יד היבם כידה ויחלוקו וכתובות בהכותב (דף תורה אור פג·) נמי פליגי אביי ורבא דקאמר אביי ידו כידה ורבא אמר ידו עדיפא מידה ואמרינן התם "נפקא מינה לשומרת יבם": דידו עדיפא מידה · ואפילו בית הלל מודו דשקלי יורשי הבעל בנכסים: הכי גרסינן אלא אידי ואידי דנפלו לה כשהיא שומרת יבם רישא דלא עבד בה מאמר · קודם שנפלו לה הנכסים הלכך זיקה לא מהניא ולא מידי בנכסים: וסיפא דעבד בה מאמר · ובית שמאי לטעמייהו דאמרי מאמר קני בפרק ארבעה אחין (לעיל כט·) בית שמאי אומרים אשתו עמו כו' וב"ה לטעמייהו דאמרי לא קני: וקסבר רבא · קנין מאמר לב"ש קני כודאי ארוסה וכספק נשואה. כלומר אע"ג דב"ש (ג) ודאי ארוסה משוי לה לדחות בצר' אחותה משום אחות אשה כדקתני אשתו עמו מיהו לא כודאי נשואה משוי לה למיקני יבם כולה ירושה דילה אלא כספק נשואה ויחלוקו: כוותיה דאביי · דסיפא בדנפלו לה כשהיא תחת הבעל: דקשיא מתה · לקמן מפרש: ויוצאין מרשות הבעל כשמתה · אלמא דנפלו לה תחת בעלה: אדמיפלגי בגופה · של קרקע ולאחר מיתה: ליפלגו בחייה ולפירות · הואיל וטעמא משום דידו כידה: ותו לא מידי · אין להקשות על כך דודאי דיקא כוותיה וקשיא ליה מתה: שמגרשה בגט · ולא בעי חליצה: ומחזירה · אם רצה ולא מיתסרא עליה: ויבמה · אע"פ שלקחה קרי ליה ויבמה: ואימא הכי נמי · אכולה מילתא קאי: ולקחה לו · ויבמה מאי למכתב, למה לי דכתיב לאשה ש"מ הרי היא כאשתו, ויבמה אי לכדרבי בפ"ק (לעיל דף ח·) לאסור צרות ועריות אי לכדרבנן ויבמה בעל כרחה: אשה הקנו לו · לייבם: מן השמים · ולא שיעבד נכסיו לכתובתה ויכול למוכרן בכל עת שירצה: ואי לית לה מראשון · דלית ליה נכסים:

מתני' מצוה בגדול · מוהיה הבכור (דברים כה): לא רצה כו' · מפרש בגמ': תלה בקטן · קטן ממש: ובגדול · (ד) שהיה גדול האחים במדינת הים ויש לו אח כאן הגדול מן האחין שלפניו ותלה בגדול האחין שלפניו בו לומר "המתינו לו שהוא גדול ממני שמא ייבם אותך" והכי מוכח בגמ' דאמרי' ש"ש ובגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו ואי ס"ד חליצת גדול עדיפא אמאי אין שומעין לו ניכניר דלמא אתי וחליץ אלמא הוא שבמדינת הים גדול שבכל האחין הוא: עליך מצוה · שאע"פ שאחיך שבמדינת הים גדול ממך כיון דאתה גדול האחין שלפניו עליך מצוה, דשהויי מצוה לא משהינן והכי מפרש בגמרא: גמ' ביאת קטן וחליצה גדול · גדול רוצה לחלוץ וקטן [ממנו] רוצה לייבם והאי קטן לאו קטן ממש הוא דקטן לאו בר חליצה ויבום הוא שמא ימצא סרים ואפי' מאן דלא חייש למיעוט וקטן מותר לייבם, הכא ודאי סוגיא דשמעתין מוכחא דלאו קטן ממש הוא מדקפריך לקמן "תלה בקטן עד שיגדיל" ושני ליה שהויי מצוה לא משהינן אלמא בקטן ממש כולהו מודו: במקום גדול ביאת קטן לאו כלום הוא · דהא מצוה בגדול רמיא: אלא לחלוץ וקתני מהלכין על כל האחין · אולי ייבמה: ואמאי חוזרין אצל גדול · אי אמרת בשלמא דכל יבם רצה, ורצו' דמתניתין לייבום *קאי להכי חוזרין אצל גדול דכיון דכולהו בעו למיחלץ ואיהו נמי בעי למיחלץ איהו קדים אלא אי אמרת אפילו מיחלץ לא בעי אמאי חוזרין אצל גדול פשיטא דלמכפייה למיחלץ, וכפינן לדידהו ולא נטרח ב"ד כולי האי: התם

תוספות

וספק נשואה לחלוק בנכסים · לעיל פ' ד' אחין (דף כט: ושם) גרס רבה גבי מאמר לב"ש נישואין עושה או אירוסין עושה דמתוך תשובתו משמע דמודה דאין יורשה: אע"ג דקשיא מתה · לרבא ניחא דדוקא לאחר מיתה מהני מאמר לחלוק בנכסים אבל מחיים לא דהויא לה איהי ודאי ואיהו ספק ומ"מ לא בעי רישא לאוקמי בעבד בה מאמר דמשום דהויא איהי ודאי אין נראה לרבא דתמכור לכתחלה להכי מוקי לה בלא עבד בה מאמר אע"ג דלרבה דלעיל מוכרת לכתחלה משום האי טעמא משום דהויא איהי ודאי רבא לית ליה האי סברא · בהלכות פסוקות דרב יודאי גאון פסיק כאביי *דרב פפא בתראה קאי כוותיה והא דלא חשיב ביע"ל קג"ס משום דאיירי בה אמוראי: אשה הקנו לו מן השמים · וא"ת ומה מרויח בכך היבם כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני וכ"ת שאם מכר הראשון נכסיו טורפא מלקוחות אע"פ שיש בני חורין לשני א"כ תהא קלה בעיניו להוציאה א) ואר"י דנפקא מינה שיכול היבם למכור שדותיו ואפילו אשתדוף אחר כך שדות של מת לא טרפא ממשעבדי ואם היתה אשתו טורפת מהן ומיהו לאו דבעי למימר כס"פ מי שהיה נשוי (כתובות צה: ושם) דאי אשתדוף בני חרי לא טרפא ממשעבדי קשה וי"ל דנפקא מינה אם גירשה ואח"כ אשתדוף שדותיו של מת דלא גביא מבני חרי דשני: ובחרש ושוטה · מדלא קאמר עד שיתרפא משמע דאפי' תלה לייבם לאחר אין שומעין לפי שאין חוסמין אותה וה"ה דה"מ למינקט מוכה שחין:

גבי אחוה רצו לא לייבם ולא לחלוץ אמאי חוזרין כו' · אפילו לא רצו לייבם אלא לחלוץ ה"מ למיפרך אמר

תוספות ישנים

כתובה לגבות מחיים: וקסבר אביי ידו כידה. ובהלכות פסוקות דרב יהודאי פסק כאביי ולא נמנו ביע"ל קג"ס משום דאמוראי בתראי סברי כוותיה וא"צ לפסוק כוותיה: א) תימה הכא דהא דקאמר אשה הקנו לו מן השמים זהו ליתן טעם למה אין לה שתי כתובות אחת מיבום שהיא אשתו ואין אשה בלא כתובה ואחת מבעלה הראשון שנשתעבדו לה נכסיו. ומשני [אשה] הקנו לו מן השמים בלא כתובה ואין לה כי אם כתובה ראשונה ואי לית לה מראשון אף שכתובה ראשונה תקנו לה וכו' שלא תהא קלה וכו' והרבה יש תירוצים ודחוקים: ובגדול עד שיבא ממדינת הים · פי' שיש גדול ממנו במדה"י ואומר לנו להמתין ואין שומעין לו משום דאח שהוא עומד לפנינו מצוה עליו המצוה וכן משמע בגמ':

מד א מיי' פ"ג מהלכות נחלות הלכה ז טוש"ע ח"מ סימן קס סעיף ט:
מה ב מיי' פ"א מהל' יבום הלכה יז סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קסה סעיף:
מו ג מיי' פכ"ב מהל' אישות הלכה יא סמג שם טוש"ע שם סעיף ח וסעיף ט בהגהות:
מז ד מיי' פ"ב מהל' יבום הלכה ה וסמג עשין נא טוש"ע שם סימן קסא סעיף ד:
מח ה מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ה:
מט ו מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף ו:
נ ז מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ז:

[כתובות פג:] [נדרים פד:] [לעיל מ: יע: כתובות פב:] [ב"מ עבודה] [לקמן פב: כתובות פב:] [ביצה לו. לעיל כדי] [דומה לזה כתבו תוס' מגילה כח: ד"ה והלכתא] [סוכה לו. וש"נ] [בי' ומייבם]

הגהות הב"ח

(א) במשנה עד שיגדיל ובגדול כצ"ל ותיבת או נמחק: (ב) רש"י ד"ה וקסבר וכו' נכנסו לה כשהיא תחתיו: (ג) ד"ה וקסבר רבה וכו' כודאי ארוסה משוי לה לענין לדחות: (ד) ד"ה ובגדול לא שהיה וכו' שמא ייבם אותך והכי מוכח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"ל רבא אי כו'. כ"ב לדברי רש"י לרבא אף ב"ש מודי דיחלוקו. והרי"ף מפרש דהכל לבעל ורמב"ם מפרש דכל להקוממות דכל לב"ש אבל לב"ה לעולם לאשה ואמבעי' רמב"ם דה"ק ואם דכתב והרמב"ם פסק דל"ג ליבם פירות ועי' ברא"ש פ"ד דכתובות סי' כב וכו' (וטמ"ש) בכינו בהא"ע סי' ק"ס:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אע"ג. דרב פפא בתראה קאי. עי' תוס' ע"ז עג ע"ב ד"ה חר"פ וברא"ש שם: